

18 MART 1915 VE MEHMETÇİK

Yrd. Doç. Dr. Dursun GÖK
S. Ü. Fen Ed. Fak. Öğrt. Üyesi

Avrupa'da ortaya çıkan sanayileşme hareketinin hızlı bir şekilde gelişmesi ve yeni pazar yerlerine ihtiyaç duyulması, İngiltere, Fransa, İtalya, A.B.D., Japonya ve Rusya ile Almanya ve Avusturya-Macaristan devletlerini karşı karşıya getirmişti. Bunun yanında Rusya'nın tarihi emellerini gerçekleştirmek için Akdeniz'e inme politikaları, Balkanlardaki Pan-Slavist uygulamaları ve nihayet ŞARK MESELESİ olarak seneler önce ortaya atılan Türkleri yok etme planlarının bir neticesi olarak Birinci Dünya Harbi çıkarılmıştı.

Harbin başlamasıyla İngiltere ve müttefikleri Almanya'ya karşı savaşan Çarlık Rusyası'na silah ve cephane yardımı yapmak amacıyla Çanakkale boğazından geçmek istediler. İngiltere boğazlardan geçerek Balkan devletlerini de kendi tarafına çekerek Osmanlı Devletini etkisiz hale getirmek istiyordu. Bu amaçla Çanakkale'den hücumla geçti. İngiliz ve Fransız gemilerinden oluşan İtilaf Devletleri'nin en kuvvetli filosu boğazdan Mehmetçik'in imanlı mücadelesi karşısında geçemedi. Çünkü Churchill'in deyişiyle **"Ne batı cephesindeki alman topu, zehirli gazı ne de onların dahiyane planları"** İtilaf Devletleri'ne tesir etmemişti. Ancak **"Türklerin Çanakkale Boğazına attıkları ve demir tel üzerinde sallanan on bir mayın"** bu devletlere yüzbinlere mal olmuştu.

İtilaf Devletleri'nin Çanakkale'ye hücumuyla birlikte Türk Milleti'nin "Millî Mücadelesi" de başlamış oldu. Eğer Çanakkale geçilseydi başta İstanbul olmak üzere Anadolu Türklerden alınacak ve Türkler ya tamamen yok edilecek veya Ortaasya'ya sürülerek Şark Meselesi gerçekleştirilmiş olacaktı. Bunun içindir ki Çanakkale Millî Mücadele'nin başlangıcıdır.

Çanakkale Savaşı hem dünya tarihi açısından hem de Türk tarihi açısından önemli bir yer tutar. Dünya tarihi açısından önemlidir; Rusya'ya yardım gidemediği için bilindiği gibi Çarlık rejimi yıkılmış ve Rusya'da Sosyalist-Komünist yönetim kurulmuştur. Dünya yeni bir rejimle karşı karşıya gelmiştir. Bu rejim dünyanın dengesini değiştirmiştir. Yeni rejimin ülkelerine girmesinden endişe eden Avrupa devletleri dün birlikte aynı cephede savaştıkları Rusya'ya karşı cephe almak durumunda kalmışlardır.

ihtilalin olması Rusya'nın cepheden çekilmesini mecburî hale getirmiş ve Türkiye ile anlaşma yapmak durumunda kalmıştır. Türkiye açısından ihtilal önemlidir. Çünkü Rusya'nın doğu cephesinden çekilmesi Milli mücadele sırasında bu cephedeki kuvvetlerimizin büyük kısmının Batı Cephesine kaydırılmasına zemin hazırlamıştır.

Çanakkale muharebeleri İngilizlerin planlarını alt-üst etmiştir. İngilizler boğazlardan kolayca geçebileceklerini düşünüyorlardı. Nitekim İngiliz generali Sir F. Moris Çanakkale savaşının nasıl ve ne şartta bir sonuç doğuracağını önceden iyi hesaplanmadığını, esasında böyle hareketlerin sonucunun da hareketin başında tesbit edilemeyeceğini ifadeyle İngiliz hükümetinin yanlış bir karar aldığını itiraf etmektedir (1).

Çanakkale savaşının Türk İstiklâl Harbi ve Mustafa Kemal'in hayatında önemli bir yeri vardır Çünkü daha yeri bile belli olmayan ve kuruluş safhasında bulunan 19. Tümen komutanı Mustafa Kemal bu muharebelerde Komutanlık kabiliyetini ortaya koymuş, Türk'ün gücünü dünyaya bir daha tanıtmıştır Mustafa Kemal'in bu savaşta başarıları ve kabiliyeti O'nun Milli Mücadele'nin lideri olmasını sağlamıştır.

Çanakkale muharebesi tarihin derinliklerinde unutulmayacak izler bırakan a-mansız bir mücadeledir. Kahraman Mehmet Çavuş siperleri.. Mustafa Kemal'in aziz yeri. Toprağı kanlı dağlar ve yanık yarılar... Çanakkale ruhu;

Ben bir Türk'üm dinim cinsim uludur,

Sinem, özüm ateş ile doludur,

insan olan vatanının kuludur,

Türk evladı evde durmaz giderim.

Yaradanın kitabını kaldırtmam,

Osmancığın bayrağını aldirtmam,

Düşmanını vatanıma saldırtmam,

Tanı evi viran olmaz; giderim (2) diyen 1897'lerin, Mehmed Emin'lerin ruhudur.

Çanakkale destanı;

O büyük savaşta anavatanın

Ağlayan sesine doğru koşandı.

Boralı bir günde Anafarta'nın
 Köpüklü denizi gibi koşandı (3) diye kükreyen Anayafartalar ruhudur.
 Çanakkale zaferi;
 Şu Metristepe'den yükselen kubbe,
 Şerefın, namusun bir siperidir.
 Şu Duatepesi, şu Kocatepe,

Bir büyük türbenin bekçileridir (4) diyen Millî Mücadele'nin Dumlupınarların ruhudur.

Çanakkale zaferi, Mehmetçiğin Balkan Harbi'ndeki ezikliğini attığı, izzetinesini yücelttiği ve Mustafa Kemal'i bir başbuğ olarak bulduğu zaferdir.

O dahi Mustafa Kemal vardı ki,
 Türk onda halasçı ruhunu buldu.
 Tarihin mucize günlerindeki
 Yiğitler soyundan bir başbuğ buldu (5).
 Çanakkale Zaferi;
 Yılmam ölümden, yaradan, askerim,
 Orduma "gazi" dedi Peygamber'im.
 Bir dileğim var, ölürüm isterim,

Yurduma tek düşman ayak basmasın (6) diyen, Peygamberimizin "gazi" dediği Mehmetçiğin ruhudur.

Çanakkale zaferi şehit olan Mehmetçiğin etrafında meleklerin nurlar saçtığı bir zaferdir. Öyle diyor Ömer Onbaşı kadeşine yazdığı mektupta.

"Bir tanecik kardeşim, oğlum Mehmed. Sen daha küçüksün aklın ermez ama Türkoğlu Cenge girince aslan kesilir. Hey babam hey. Buraya geldik geledi öyle cenk ediyoruz ki yerlerden babalarımız başlarını kaldırıyor, bize bakıyor. Gökten melekler iniyor. Ne dersin Mehmed? Bir gece iki melek gördüm. Biri geidi, omuzuma kondu, durdu. Ama nasıl? Düşman yaylım ateş ediyordu. Kurşunlar dolu tanesi gibi yağıyordu. Bu melekleri bizim büyük şefaatçi Peygamberimiz beni korumağa göndermişti.

Çıyamet gibi birşey oldu. Yalnız bizim bölükten on iki yaralı saydılar. Dört tanede şehidimiz var. O arkadaşların bir tanesi benim kucağıma düştü. Hasangilin Kara Ali bilinya... Demincek bana gelen melekleri yine gördüm. Şehit arkadaşımın etrafında nurlar saçarak dolaştılar, dolaştılar. Onun-Mevlâ rahmet eylesin-asker canını aldılar, Cennete ilettiler." (7).

Çanakkale Savaşı tertemiz alınından vurularak şehit düşen ve Peygamberimizin kollarına koşan binlerce Mehmetçiğin aziz bir muharebesidir, aziz bir destanıdır.

Çanakkale muharebesi o kadar şiddetli olmuş, o kadar kanlı olmuştur ki; Hamilton hatıralarında "Türk siperlerinin altını üstüne getirdi. Kayaları parçaladı. Ağaçları söktü. Fakat sahilde Türklerin piyade tüfeği sesleri yine kesilmedi" diyerek hem askeri güçlerinin üstünlüğünü, hem de savaşın dehşetini itiraf etmiştir (8).

Çanakkale zaferi'nin komutanı Mustafa Kemal'in başarısını Churchill şöyle itiraf etmektedir:

"Mustafa Kemal 9 Ağustos'ta Anafardalar'daki başarılı hareketinden sonra geceyi, bu paha biçilmez sırtı almak hazırlığı içinde büyük çaba harcayarak geçirdi. Bizzat yönettiği şiddetli baskın hücumu ile bu dar bölgede yerleşmiş olan bin kişilik İngiliz kuvvetini yok etti. Türkler Conkbayırı'nı aştılar ve zaferin sonuna kadar da orada kaldılar. Bu başarı perdeyi kapatan olaydır." (9).

Çanakkale müdafaası deniz harekâtıyla, kara harekâtıyla Millî bir Mücadeledir. Bu mücadele aynı zamanda bir gençlik müdafaasıdır. Subay, astsubay, er sıfatıyla silah altına alınan binlerce Mekteplinin fikir ve ahlâkın birleştiği her noktada kuvvetlerinin büyüklüğünü ispat eden bir Millî Mücadeledir.

Çanakkale savaşı her türlü teknik kuvvete ve güce karşı İman kuvvetinin üstün geldiği bir müdafaadır. "Tekniğe karşı teknik" prensibi bu harpte en az tatbik edilmiştir.

Çanakkale müdafaasıyla İstanbul yeniden kazanılmıştır. Çanakkale Zaferi Türk tarihi için en büyük şereftir. Bu zaferle Türk milleti üç asırlık ezikliği üzerinden atmış ve Müslüman Türk Milletinin ezilemeyeceğini, yok edilemeyeceğini dünyaya ilan etmiştir. Millî Mücadele ve inkılapların da temelinde Çanakkale destanı vardır. Bu savaş millî hayatımız için bir kaynaşmadır. Bu müdafaaya halk ile gençliğin birlikte hareket ettiği; Eğin'li Mehmet ile Ünye'li Rıza'nın, Çerkes'li İsmail'in omuz omuza savaştığı ve şehadet şerbetini içtiği bir mücadeledir. uzak ve yakın bütün yolların kendilerine ait olduğunu kabul eden dünyanın büyük Firavunlarının boğazdan geçirilmediği bir savaştır Çanakkale muharebeleri.

Gece düşmanın siperlerindeki kum torbalarını Türk siperlerine sürüne sürüne taşıyan Eğin'li Mehmet'lerin detanıdır Çanakkale zaferi. tahrip kalıplarını kapsülle fitille el bombası yapan ve düşman üzerine atılan, Peygamberin "aguşuna" koşan

Asteğmen Cevdetlerin göğüs göğüse, tırnak tırnağa, saç saça anababa gününde vuruşan Mehmetçiklerin, Müslüman Türk Milleti'nin savaşıdır Çanakkale savaşı.

Bismillah dedi Ahmet doldurdu topunu,

Bismillah dedi ateşledi.

Bir ses göğe yıldızlara dek, maviden maviye,

Top yalaz uçtu düşman üzre, Bismillah (11) diyen Ahmetlerin, gözlerini kaybeden İsmail Hakkı'ların ihtiyar erattan Seyis Sait'lerin, Maden nere Seddülbahir nere demeden cepheye koşan Mehmet Çavuşların, düşmana on metre sokulup düşmanın attığı el bombalarını kapıp geri düşmana atan Yozgatlı Veli'lerin destanıdır Çanakkale.

Kolordu'dan buyruk beklemeden altın kılıcını çeken, "Ya İstiklâl Ya Ölüm" parolasını daha 1915'lerde veren, Türk'ün ölmezliğini dünyaya tanıtan 19. Tümen Komutanı Mustafa Kemallerin destanıdır Çanakkale.

Mehmetler, Mustafa'lar, Ahmet'ler tükenmişti.

Çanakkale yitmişti dumandan.

Yarıldı ot

Çıktı bir er, dışarı.

Alın çiçek çiçek

Göğsü yazı yazı Kur'an'dan

Verir acısını toprağın

Toprak bir değer, dışarı

Öylesine iri öylesine yücelek

Karanlık ışıltılı yeşil...

Sanki düşmüş bütün şehitlerinden,

Yer dışarı

Yerden göğe yansır,

Al al (12).

Çanakkale müdafaası Mehmetçiğin büyük bir imanla Allah'ına bağlandığı, top ve gülle yağmuru altında süngüsünü mihrab yaparak secdeye vardığı, düşman bombalarının demir yüreğini oynatamadığı ve namazını bozduramadığı; Meleklerin Mehmetçikle bir olduğu bir savaştır.

**Kahramandır, çünkü toprak etrafında patlarken
Zerre kadar titremedi, namazını bozmadı
Dört yanına ateş saçan, türlü türlü afetten
Sanki onu koruyordu bir meleğin kanadı**

Çanakale zaferi yıllardır devam eden yenilgilerimizin kalplere çöktürdüğü yeis ve bedbinliğin aydın kesim üzerinde bıraktığı vatanın ve milletin geleceğinden şüpheye düşme fikirlerini de ortadan kaldıran; yeniden Müslüman Türk'ün tarihte rol oynayabileceğini göstermesi yönünden de önemli bir zaferdir. İşte bu müdafaa ve zaferdir ki, düşmanın daha sonra Anayadolu'da başlattığı işgal hareketine karşı Mustafa Kemal tarafından komutanları ve halkı kenetlenmiştir. İşte bu sebeple Çanakkale savaşı bir Millî Mücadele'dir. Bu mücadeledeki bütün şehitlerimizi rahmetle, minnetle ve fatihalarla anıyoruz. Ruhları şad olsun.

DİPNOTLAR

1. Yusuf Hikmet bayur, **Türk İnkılâp tarihi**. C. III. kısım 2, Ankara 1983, s. 55.
2. Fevziye Abdullah Tansel, **Mehmed Emlin Yurdakul eserleri 1. Şiirler**, Ankara 1989, s. 22.
3. Tansel, a.g.e., s. 351.
4. Tansel, s. 351.
5. Tansel, s. 351.
6. Mehmet Akif Ersoy, **Safahat**, Kültür Bakanlığı Yay, 1987, s.493.
7. Yeni Mecmua, Özel sayı, 1331, s. 68-69.
8. "General Hamilton'un Çanakkale Hatıraları" (Çev. A. Erni) **Hayat**, 25 Nisan 1958, s. 81.
9. Abdurrahman Çaycı, "Çanakkale ve Gelibolu Yarımadasının Atatürk'ün Askeri Kariyesindeki Yeri", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C. VII, s. 19, s. 38.
10. Fazıl Hüsnü Dağlarca, **Çanakkale Destanı**, İstanbul 1965, s.58, vd.
11. Dağlarca, aynı yer.
12. Dağlarca, aynı yer.